

LET. X.

1917

ST.1 IN 2.



MLADOST



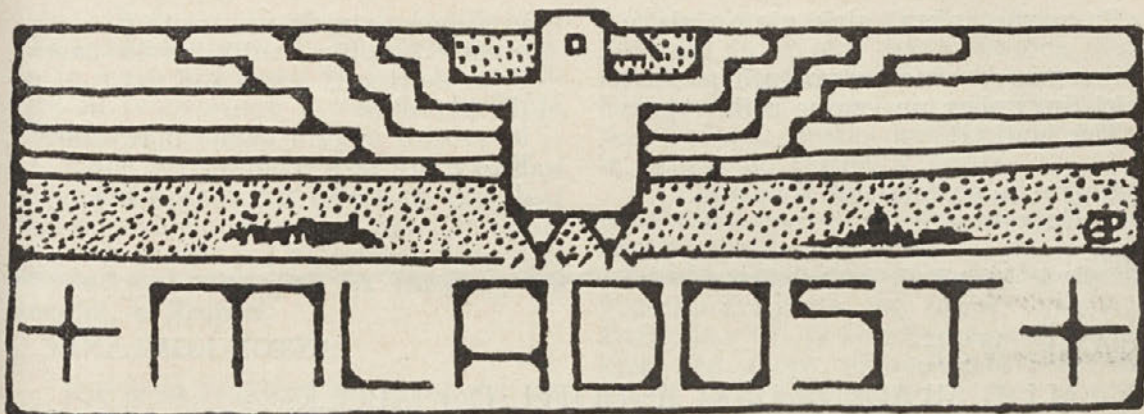
GLASILO
SLOVENSKIH ORLOV



CENA K 3.- ❖ ❖ UREDNIK A. KOMLANEC



NATISNILA KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI



GLASILO SLOVENSКИH ORLOV.

ŠTEV. 1 in 2.

JANUAR, FEBRUAR 1917.

LETNIK X.

MLADOST.

A. ŽAREN.

Kipi, pláni mi, mladost, na plan,
kakor bruhne iz zemljé vulkan!
Stri mi čase, stri razmere
in ne gledaj na ovire!

Kakor goni tebe zdrava sila,
tako hodi!
Kaj če nekaj tvojih zmelje sila,
jih zdrobi in mrtvim ni števila!
Cilj dosežeš:
Oproščeno solnce siplje žarke!

Krink izdelovalci so hoteli,
da po njih modrosti solnce bi sijalo
— in drugače ne, kot oni bi ukazali,
in solnce vse s predpisi so pokrili.

Se zamajala je vsa narava —
zmajal jo je On, ki jo je ustvaril.
— Kdo bo pačil žarke,
kdo jih bo maličil,
kdo jih majhnim željam,
spletkam bo naličil?...
Spet siješ, žarno solnce,
po zakonih božjih.

Ob potresu bruhne iz srca vihar
ravnotako, kot je bilo nabrano notri,
ne hinavsko, ne pobeljeno, ne po-
barvano,
plane kot bi se srce razklalo.

Kipi mladost!
Tvoja doba je,
nov svet začne,

star zaklan je.
A mladost, —
ne jemlji sabo smrti,
življenje vzemi v novo tisočletje!

Ti divjaš, kipiš.
Ob tvojih nogah mravljinci grizejo
in mislijo, da so na potu si.
Imajo se med sabo za velike. —
Mladost, ne jemlji jih seboj,
da ti očalov malih ne nataknejo,
da te v čevlje svoje ne obujejo,
da te s tipalkami ne postrujejo.

Ti rasti! Daleč glej!
Prek dosedanjih mej!
Kdor daleč gleda,
vidi bližnico.
Kdor blizu zre,
ne zna bližine
ne daljine.
Mladost, zaprti lavi bodi mi enaka,
zaprti pari, ki zapore razvali!

Ne bodi kot meglica,
bodi kot nevihta!
Ne bodi kot potoček,
bodi kot morje,
ki ga noben po svoje ne navre,
ki le zakone večnega vrši Boga!
Taka bodi!

Glej vzor moža,
ki noče poti razen poti večnosti!
Na križ ga pribijó: »Sedaj si ugnan!«

Pa ravno takrat sine njemu slave
dan
in zmage večne večnostnih postav,
ki jim noben ne vzame njihov prav.
Tak bodi ti!

Kalvarija je tebi pot v nebo
in Golgota začetek te poti

in v tebe lajajoči so nositelji
nosilnic tvojih, tvojih novih časov.
Kdar se ti zdi,
jih poteptaš
in svojim nogam gazno blato daš.
Kdo more se s teboj,
dokler na večni cilj ravnaš oči.

NAŠE VSE

ANTON KOMLANEC.

ALI O MLADENIČU, KI JE HOTEL DO JABOLK.

Da bi prišel do jabolk, je vzel lestvico, ki ni imela klinov, in jo oprl na tla, ki niso obstojala, ter jo naslonil na jablano, ki ni nikjer rastle. Ko je lezel po lestvici, ki ni imela klinov, in se oprijemal držajev, ki jih lestvica istakotako ni imela, je hotel trgati jabolka, katerih sploh nobeno ni viselo na jablani.

* * *

Vi bi radi vedeli ime tistega mladeniča in kaj so ta jabolka ter lestev in njene opore.

Imena mladeničevega nečem povedati. Bojim se namreč, da bi moral imenovati katerega izmed vas. V tem slučaju bi se tovariši posmehovali tebi in tvojim poskusom. Ostalo pa povem.

Jabolka so vzori, v katerih vidi kdo svoja nebesa. Razločujemo pa tri vrste jabolk, v katerih domnevajo neumni najti nebo: zaljubljenost v stvari, zaljubljenost v čutne slasti in zaljubljenost vase. K prvim spadajo vojni dobički, privatni kapital in množenje zasebnega premoženja. K drugim objemi, obložena miza, parfumi in poganje v postelji. K tretjim Herodov prestol, zašlužni križci in mnenje ljudi.

Lestvica so vsa tista sredstva, s pomočjo katerih misliš priti do jabolk: tvoj razum, tvoj nastop, taka in taka zunanost, pomoč prijateljev.

Najhujše pri tvojem poslu je, da hočeš lestvico, ki nima klinov ne držajev, nasloniti na tla, ki jih ni, in jo opreti na deblo, ki ga tudi ni. Svojih misli nočeš nasloniti na noben pаметen izrek, na nobeno resnico, ki bi bila absolutno, popolnoma gotova.

Pred to vojno je živela vrsta filozofov. Rekli so jim zastopniki moderne vede. S tem imenom so jih ločevali od mož, ki so gojili znanost v soglasju s krščansko vero. Glavni znak moderne

znanosti — besedo »moderna« so rabili v pomenu nekrščanska z namenom, da bi bolj vleklo nase — glavni znak te moderne lestvice je bilo geslo »brez dogme«. Dogma je običajni izraz za versko resnico, ki jo je katoliška cerkev po papežu ali po cerkvenem zboru razglasila kot tako. Rabi se pa mnogokrat beseda dogma tudi za vsako drugo popolnoma dognano in gotovo resnico, zlasti označujejo z besedo dogma tisto temeljno resnico, na katero kdo opre vso svojo vedo ali celo vse svoje življenje. V tem pomenu jo rabi Sienkiewicz v romanu »Brez dogme«. Pred vojno torej so gojili nekateri znanstveniki, ki bi seveda bolj zaslužili ime tepci ali domišljavi znanstveni izrodki, vedo brez dogme in hoteli so razmerno s svojo znanostjo zgraditi življenje narodov. Gradili so lestvico, ki ni imela klinov ne držajev, in trdili, da je ni treba nasloniti na nobena tla, na nobeno dogmo, na nobeno absolutno dognano in gotovo resnico, in tako hoteli do jabolk, do svoje popolne sreče, ne da bi opili delo svojih rok in svojega uma na popolnoma jasen in resničen cilj. Danes v svetovni vojni si slavljenja Evropa, v kolikor je odpadla od Boga, začudeno mane oči in v obupu kakor umirajoča, češ da nima ne lestvice ne tal ne jabolk. Z grozo gleda golo smrt —; in čudno, dokler je bil čas, ni hotela videti ne slišati, da je lestvica, ki je ni, isto kot smrt za tistega, ki bi rad pravo lestvico, in jabolka, ki jih ni, isto kot smrt za tistega, ki bi rad prava jabolka, in za človeka, ki nima, kjer bi stal, smrt, če bi rad živel, pa nima življenja, iz katerega bi živel.

Glavna hiba takih jabolk in take lestvice in takih tal je, da jih ni, da niso resnična; in glavno ter edino zdravilo za taka jabolka bi bilo, da bi bila res-

nična; in za tvojo lestvo, da bi bila resnična, in za oporo, da bi bila resnična. Za to more biti zares tvoje nebo le resnica in tvoja opora le resnica in tvoja lestvica le resnica.

Kdor v resnico veruje, naj hrepeni po njej. Kdor bi rad prišel do nje, naj nasloni svoje teženje na njo. In kdor se dviga k nji, naj se oprijema za njo. — Naše geslo je: **Iz Resnice, po Resnici, k Resnici.**

* * *

Kje je ta resnica? Mi verujemo, da je resnično naše nebo v Bogu. Zato hrepenimo po njem. — Mi verujemo, da je Bog resnica in vse, kar on pravi. Zato se naslanjamo nanj. — Mi verujemo, da nas k Bogu more dvigniti samo Bog. Zato se oprijemamo zanj. Zato si zagotavljamo božjo pomoč.

Verujemo pa tudi, da je Jezus Bog. Zato On in Njegov nauk resnica. Zato namesto besede resnica rabimo lahko besedo Jezus. Zato namesto iz resnice po resnici k resnici izrečemo istovetno iz Jezusa po Jezusu k Jezusu.

In mi, dokler rastemo iz resnice, hrepenimo po resnici in se opiramo na resnico, smo z Jezusom. — On je naše jabolko, v katerem je resnična sreča, popolno življenje. Saj pravi: »Jaz sem življenje.« On je resnični temelj in tla, kjer res more sloneti lestvica. Saj pravi: »Jaz sem resnica.« On je naša lestvica, ki ima kline in držaje. Saj pravi: »Jaz sem pot.« — Če torej namesto besed lestvica, tla in jabolko, rabimo Jezusove, se glasijo: »Jaz sem pot, resnica in življenje.«

Iz tega pa sledi, da je za nas vse glavno On, ki je. Naše vse — Jezus.



PO VOJNI.

GRČAR ALOJZIJ.

Stopili smo v tretje leto, odkar smo se poslovili od svojih dragih, — poslovili od naših odsekov. V vojni je začela moč odsekov hirati in bati se je že bilo, da življenje njihovo popolnoma izumre. — V zadnjem času pa se je pričelo vračati novo življenje v naše organizacije. Oglašati so se začeli naši voditelji ter pripravljati pot reorganizaciji »Slov. Orla«. — Veliko težkega, podjetnega napora nas čaka, ko se povrnejo zopet normalni časi. Marsikateri je mislil, da bo po vojni imela naša organizacija manj ovir, manj zaprek kot pred vojno na polju svojega delovanja, a žalibog, odgrinjajo se vsak dan bolj kulise novih dejanj političnih bojev.

Dragi bratje! V prvi vrsti nas čaka težki boj proti »Loži«, katera zbira že danes armado, ki naj nas oropa svetinj sv. Cerkve. Pričela je delati, da vzame sv. očetu še zadnjo prostost, vzame prost dostop do njegovih dušnih čred. Odpraviti hoče sv. križ, ki nas je tolažil in nas v tej težki dobi življenja tolaži, odpraviti krščansko duhovščino, ki nam danes deli tako neprecenljivo zdravilo našim ubogim dušam, skratka odpraviti vse, kar je nam svetega. — Ne, bratje Orla, sv. oče mora imeti prostost, mora prosto stopiti med svojo čredo. Sv. križ nam je simbol tolažbe. V Križu smo našli zavetje pred duševnimi nevihtami. Duhovščina je kakor

struga, po kateri doteka človeštvu blagor. Bratje, sv. Cerkev nas kliče v svojo armado. Ne ustrašimo se tega boja! — Privadili smo se že hujših v tej težki dobi. Geslo vsakemu Orlu naj bo: »Nakane 'Lože' korenito zatreti!« Zato sprejmimo boj za sv. očeta!

Ne čaka pa nas samo vstop v to armado, ampak treba bo tudi zbrati armado, katera bode zmožna ustvariti trden temelj našemu tehničnemu delovanju. — Naše vrste so postale redke, marsikateri brat je daroval svojo srčno kri na oltariu za ljubo mu domovino, drugi so zopet postali hromi, nezmožni za nadaljno delo na tehničnem polju, tretji so izgubili veselje do nadaljnjega delovanja. Zato bode treba v prvi vrsti dobiti resnih, za delo vnetih mož, vdrugo pa čvrstih, požrtvovalnih bratov. Ravno pri tem vprašanju mučijo marsikoga težke misli. Zato se pa mora pred vsem z dobrim premislekom izvoliti v odbore take ljudi, kateri bodo kos svoji težki nalogi. Današnja doba je odkrila marsikaterega našega voditelja, njegov značaj. »Orla« potrebuje mož brez strahu, ki naj znajo pokazati svoje prepričanje svetu, ker le s takimi odborniki je mogoče zgraditi trden temelj »Slov. Orlu«, kateri naj zmagoslavno plove po širni Sloveniji v ponos in čast Slovincem.

Sem in tja se je že čulo, naj bi se

po vojni ustanovila redna telovadba za slovenske mladenke, pod praporom »Slov. Orla«. — Marsikateremu, kateri je bil preje proti tej telovadbi, so se mu sedaj odprle oči, da je nujna potreba, tudi slovenskim dekletom ustvariti poštene, krščanske zabave. — Želeti je, naj bi oni faktorji, katerim bode izročena naša reorganizacija, tudi to vprašanje dobro rešili. Ne pač tako, kot se je dogajalo dosedaj. Vaditelj se je mučil cele mesece, da je dosegel svoj smoter, a ko je bilo treba nastopiti javno, so merodajne osebe črtale nastope »damskih skupin«. — Želeti je, da se ta metoda opusti, ker v takem delovanju ni mogoče kaj temeljitega ustvariti, pač pa se rode le prepiri in intrige med načelniki, vaditelji in odbori. Naj bi se pri tem oziralo tudi na večjo mnogoličnost javnih prireditev, na katerih se je dosedaj opazovala le neka enobarvna slika. Zakaj bi ne posnemali naših čeških bratov, ki so s svojim preciznim, skupnim delovanjem pokazali svojo mnogoličnost na slovensko-hrvatskem katoliškem shodu 1913? Zakaj bi tudi mi ne pripustili, da bi v večji množini pokazala naša slovenska dekleta svojo znanost na polju telovadbe. Torej naj se preje ustvari trden temelj temu podjetju, kot se prične z delom. — Vaditelji pa naj vsaki posamezni detajl dvakrat, trikrat pretehtajo, preden ga stavijo ljudstvu na ogled.

V naših odsekih se je polagalo preveč na polovičarstvo, zlasti pri preskrbi kake »službe«. Prišel je iz nasprotnega tabora, ne mogoče iz prepričanja, pač pa mu je bil vzrok »službo dobiti«. Zahajal v telovadnico par tednov redno, dobil sebi ugodno mesto službe in ž njo je pričel obešati točnost telovadnega obiska na kljuko in polagoma je popolnoma zapustil telovadnico. — Pri javnih nastopih so pa znesli skupaj vse mogoče izgovore. Eni niso imeli krojev, drugega je zopet kaj bolelo, tretji je moral iti po kakih opravkih, tako so

bili izgovori vedno in vedno. Dragi bratje! V našem novem pričetku pustimo izgovore ter udeležujmo se točno in redno prireditev, ker le v skupnosti nam bode mogoče svetu pokazati našo moč. Voditelji pa naj bi bili pozorni v preskrbi služb, res na »pravo misleče brate« ne na »polovičarstvo«.

Večkrat je že kdo omenil vpeljavo novih »krojev«, a žalibog zadeli so vedno na kake ovire. Po vojni, upam, da bi se dalo to izlahka urediti, ker kroji, katere so bratje nosili pred vojno, so nekaterim postali premajhni, drugi so imeli pa tudi že precej ponošene. Tako upam, da bi bil zdaj najboljši trenutek, da si zveza ustvari neko skupnost in poskuša razvozljati ta vozle dolgotrajnega razmotrivanja glede nove vpeljave »krojev« slovenskih Orlov. Enako za »damske odseke« in »naraščaj«. Pri »damah« in »naraščaju« naj bi se oziralo na narodne noše, katere naj vzbujajo s svojimi pestrobarvastimi kroji tujcu čar krasne — dostojne noše slovenskega naroda. Seveda pri nastopih naj bi se oziralo na prvotno nošo ali pa naj se ustvari tudi za nas po sistemu čeških bratov. Najbolj želeti bi pa bilo, da dobi »Slov. Orel« nekopiran, pristen »kroj«.

Tudi na polju znakov smo bili zelo zaostali, naj se tudi na ta kras polaga večja pozornost. Naj bi se izdal pri vsaki večji prireditvi kak znak. S tem ne bi bilo ustrezno samo željam bratov, pač pa tudi ljubiteljem naše organizacije.

Bratje, veliko dela nas čaka! — Treba bode zadellati vrzeli, katere je napravil svetovni požar, voditi besni boj proti »Loži«. Bratje, pogum! Združimo moči, da povzdignemo »Slovenskega Orla« do viška, da ustvarimo le eno deročo reko iz odsekov, kateri naj očistijo zrak »Slovenije« verskih sovražnikov, nasprotnikov naše organizacije!

Domu gradimo slavo in čast!

KONVERTIT.

Neke vrste konvertit ali po naše spreobrnjenec je vsak človek. Vsak, ki se je kedaj odvrnil od Boga, to spoznal in se skesano vrnil zopet k Bogu, je s tem postal konvertit, čeprav imenujejo

RADOSLAV SILVESTER.

konvertita pred vsem tistega, ki se je k pravi veri in pravi Cerkvi povrnil.

Če je kdo živel brez Boga ali celo proti njemu in je vršil v javnem življenju važno nalogo, da je ali učil ali vla-

dal ali sicer na mnoge vplival, tedaj se ves katoliški svet po pravici vzraduje, če je omenjenih kdo konvertiral, če je iz napačne prišel na pravo pot. Ve namreč vsak, da taka oseba še mnogim drugim odpre oči in jih privabi na pot resnice. — Kakšen blagoslov je bil za katoliško Cerkev konvertit sv. Avguštin! Tudi konvertiti, katerih vrste se množe zadnji čas na Angleškem, Francoskem, Nemškem, večajo slavo katoliške Cerkve, večajo njen ugled in delajo pot novim trumam spreobrnjenec. Katoliška Cerkev, ki je pred svetovno vojno prestala hujšo umsko vojno, izide kot zmagovalka. V boju z dušnim orožjem, ki je udarjalo po časnikih, knjigah in govorih, so zalesketala njena načela kot večno resnična; v sedanjih materijalnih mesarijah lahko slepec uvidi, da bi norega klanja nikdar ne bilo, ko bi živeli podložni in vladajoči, učeni in neučeni po zgledu Kristusovega življenja, ki ga oznanjuje katoliška Cerkev.

Veselo znamenje je, da je bila socialna demokracija privzela že pred vojno mnogo naukov v vprašanih družabnostih iz življenja, ki ga pridiguje Kristusov zgled. Česar polni želodec bogatih pijavk ni hotel storiti, je storil lačni. Sedaj v tej vojni zahteva poleg sv. očeta in ž njim združenih ravno socialna demokracija najglasneje trajen neoborožen mir — med državami razmerje, ki bo odgovarjalo splošnim pravicam človeštva. V nevarnosti življenja se pristaši nebeškega in zemeljskega društva — zanimivo je to — krijejo. Za spreobrnjenimi poedinci pridejo vsaj v nekaterih krajih spreobrnjene ljudske plasti in se zbero ne napol, ampak popolnoma okrog Kristusa in njegovega namestnika.

Pametni ne morejo nasprotovati, da katoliška Cerkev soglaša v tem, da si ne želi med vojujočimi ne premaganca ne zmagovalca, ampak pošten sporazum, ki bo koristil splošnemu človeštvu. Katoliško je poudarjati, da so vsi narodi na svetu enakopravni, z istimi pravicami in dolžnostmi, v tem smislu namreč, da smejo svobodno in upravičeno dosežati od Boga jim določeno naloge na zemlji. Niso pa narodi zato na svetu, da bi eden na drugega prežali, ga trpinčili in tlačili ter izigrali. Ravnotako je poudarjati, da je splošni človeški interes večji kakor državni in da se mora državni voditelj na to ozirati. Vprašanje je, kdo naj sporne interese razsoja. Morda haaška konferenca? Danes se vidi, da so državniki na isti eden drugega takorekoč za nos vodili. Katoličani naj vedo, da na isto poglavar katoliške Cerkve ni bil povabljen. Ali se stvar v bodoče premeni? Ali bomo pustili papeža, to najvišjo od Boga postavljeno oblast na cedilu? Morda. Toda gorje Evropi in človeštvu!

Mi katoličani zahtevamo: Papež mora biti povabljen na mirovno konferenco. Pa ne samo to! Da bomo mirovni konferenci zaupali, mora imeti on odločilno besedo!

Članek sem naslovil konvertit. Da, veselimo se konvertitov, a vedimo, da so tudi lahko celi narodi in države konvertiti, in sicer slavni konvertiti. Čas je že, da se tudi države spreobrnejo in poklonijo vdanostno najvišjemu božjemu namestniku ter mu zagotove zvestobo. Spoznanje, da glas s svetega očeta ne moremo in ne smemo prezirati ne prezreti, bo za narode prva pot k zmagi.

Vsem, zlasti pa naši monarhiji želimo posamezniki to iz srca! K zmagi!

NEKAJ NASVETOV.

IVAN PODLESNIK.

Lješ v Albaniji, 12. dec. 1916.

Leto se bo že nagnilo prav h koncu, ko Te bo našlo to pismo, pisano po Tebi bratom Orlom. In novo, mlado, pa še vedno krvavo leto bo v prvem mesecu, ko bo to pismo zagledalo beli dan v »Mladosti«.

Druga leta sem v tem času že sklepal račune in delal načrte za novo leto; letos pa ne delam nobenih načrtov, temveč vdano se klanjam volji Onega,

ki ima načrte za nas vsakega že do konca napravljene. Če je Njegova volja, da bo tudi novo leto polno trpljenja, kot je bilo preteklo, potem bom storil tudi prihodnje leto tako, kot storim letos ob koncu: — stopil bom na kup svojega trpljenja z zavestjo in ponosom v duši, da stojim višje.

Čim višja bo grmada trpljenja,

tem višje bom stal! Kristusu ni bilo tekom njegovega zemeljskega bivanja v goro narastlega trpljenja dovolj. Na goro Njegovega trpljenja je bil zasajen še križ, da se je izpolnilo to, da je stal najvišje nad nami v trpljenju. Zato stoji že tisočletja in bo stal do konca sveta pred nami in nad nami — v zgled in posnemanje.

In mi naj tožimo, če raste naše trpljenje v kupček?! Ne!

Te dni sem imel priliko odgovoriti g. prelatu Kalanu na eno njegovih dopisnic. Porabil sem to, da sem se mu zahvalil, ker je omogočil, da je »Mladost« tudi v teh težkih razmerah izhajala. Prosil sem ga tudi, da naj ji tudi v naprej ohrani svojo naklonjenost. — Br. Tomažič mi poroča, da bo tudi letos deficit. Ni čuda pri teh razmerah. Ampak eno bi se vendar lahko zgodilo: oni, ki so doma, naj bi povzeli zdaj ob novem letu nekoliko živahne agitacije. Marsikak naročnik bi se dal še pridobiti. V dolgo ne smemo lesti, da nam ti enkrat ne pokopljejo »Mladosti«.

Glede vnanje oblike »Mladosti« bi mislil, da ne kaže zdaj v tej draginji nabavljati si nove obleke. Zadovoljni moramo biti, da drži še stara, dasi nam je nekaj tesna. Pa se bo že izhajalo! Ohrani predvsem »Pisma Orlov« in pa »Padli junaki«, ker je oboje ne samo zanimivo, temveč tudi zelo važno za nas.

Glede ostale vsebine bi pa želel več praktičnih člankov. Glede dveh stvari pa tu nekaj misli.

Med nami Slovenci se je grešilo v zadnjih desetletjih v tem oziru, da smo sicer gospodarsko in politično napredovali, zanemarjali pa, ali vsaj premalo skrbeli za dvoje: umetnost in zgodovino. Tudi v naši orlovski organizaciji se je to dvoje premalo upoštevalo.

Premalo smo se brigali za našo lastno zgodovino, premalo za zgodovino Slovanov sploh in še posebej Jugoslovancov. Vojska šele nam je odprla v tem oziru oči in nam pokazala, kako malo vemo o onih, proti katerim se borimo, in o onih, s katerimi ramo ob ramo se borimo. Pri tem mislim posebno na Jugoslovane, s katerimi vsemi so prišli naši fantje v teh letih vojske v dotiko bodisi kot tovariši; bodisi kot nasprotniki.

Vojska ni posledica hipnega dogodka, temveč vzroki svetovne vojske segajo desetletja, da, stoletja nazaj v zgodovino vseh evropskih narodov. Vojska je učiteljica za sedanjost, pa tudi vzgojiteljica za bodočnost; oboje pa korenini v preteklosti. Zato bo treba onemu, ki bo hotel natančno presoditi vzroke teh krvavih let, poseči daleč nazaj v zgodovino narodov. Tudi oni, ki bo hotel presojati posledice te vojske, bo moral iskati temelje bodočnosti v preteklosti in sedanjosti.

Vojska je strašen vihar, ki je objel vse vojskujoče se narode na njihovem potu naprej. Mnoge bo ta vihar strl in strti bodo napravili na tem potu prostor močnim. Kako in kdaj, to pa ve danes sam Bog!

Med narodi, katere je zalotil ta vihar, zavzemajo Slovani, med njimi še posebno Jugoslovani, važen in obširen prostor na potu, po katerem so drveli narodi naprej. Zato ni odveč, da se že zdaj, in ne bo odveč, da se bomo v bodočnosti ozirali nazaj in gledali, kako so prišli Jugoslovani na to mesto, kjer se zdaj mnogi izmed njih bore za biti in ne biti.

Učimo se iz zgodovine, študirajmo zgodovino!

Kar smo v tem oziru zanemarili doslej, popravimo v bodočnosti. Kanonik Gruđen nam piše lepo zgodovino našega naroda. »Čas« prinaša važne članke o raznih razmerah med slovan-skimi, in še posebej med jugoslovanskimi narodi (članki dr. Grivca). Študirajmo vse to. Spoznavajmo najprvo sebe v preteklosti in one, s katerimi smo bili stoletja in smo še tesno združeni. To je prvi korak na potu do cilja, da bomo kdaj združeni z njimi ne samo po jeziku, temveč tudi po veri. Velike napake, ki so jih zakrivali Jugoslovani na Balkanu v preteklosti, naj bodo tudi nam učiteljice za prihodnost. Med temi napakami poudarjam dve: needinost in pa zanašanje na tuje pomoči. Temu se je pridružilo v zadnjih desetletjih še brezverstvo, ki je vladalo med mlajšo inteligenco.

Študirajmo zgodovino! Iz nje bomo spoznali naše lastne napake, pa našli tudi mnogo, kar nam bo vzbudilo samozavest, ponos in odvrnilo od nas malodušnost nad našo bodočnostjo.

Zgodovina ne počiva niti minuto. Njeno pero drsa vedno naprej. V zadnjih letih je v njeni knjigi popisani tudi precejšen prostor o nas Slovencih in o Jugoslovanih. Prebrnimo liste zgodovine, v katerih je popisana naša in jugoslovanska zgodovina v preteklosti, potem šele bomo razumeli sedanost. V tem spoznanju bomo postali močnejši tudi za prihodnost.

Zdi se mi, da bo treba, ko bo prišel zopet čas naših »fantovskih večerov«, posvetiti nekaj ur vsak teden v teh večerih — zgodovini. Tudi »Mladost« stori lahko mnogo v tem oziru.

To pišem v mestu, ki leži na zemlji, na kateri je tekla zibelka zgodovini Jugoslovancov. Te zemlje dolgo nisem mogel vzljubiti, dasi rastejo na nji oljke in aloe-stoletnice, dasi je nebo nad njo modro in čisto, kakršnega še nisem videl nikjer drugje; dasi je morje tu, v katerem sem se kopal, ko so se pri nas doma že gredli za pečmi. Nisem je mogel vzljubiti in groza me je bilo že pri misli, da bi bilo prav lahko, da bi bil moj grob v tej zemlji. Potem sem pa šel in odprl knjigo zgodovine. Iz nje sem črpal ljubezen do te zemlje, ker sem spoznal iz nje, da so se borili na tej zemlji že pred mnogimi stoletji tudi naši ljudje — borili za vero — umirali za vero in našli — kot zdaj — že pred stoletji — tudi grobove v tej zemlji.

Z grobovi slovenskih junakov je posvečena zemlja junaka Skanderbega, zibelka razvitka jugoslovanskih rodov je, — zato jo ljubim!

Zgodovina uči spoznavati. Kdor pa mnogo spozna — mnogo odpusti. Zato se učimo iz zgodovine spoznavati, da bomo mogli odpustiti. V spoznanju in odpuščanju korenini ljubezen. Svet pa je in bo še žejen ljubezni. Ljubezen, porojena iz

spoznanja, ovenčana z odpuščanjem naj nas vodi iz viharjih dni v lepšo bodočnost.

So li to fraze? Zveneče besede, združene v zvoneče stavke so. Ampak misli za te besede so bile porojene na zelo realnih tleh zgodovine, katero študirati imam zdaj precej prilike. Potem so pa šle te misli — skozi srce... ker so šle skozi srce, zato so take. Ker nisem politik in ne diplomat, jih nisem zaprl v jekleno kamro možgan, temveč pustil sem jim, da so se ogrele v toploti srca. V toploti ljubezni do domovine nas Slovencev in naših bratov tu na jugu.

Čas, v katerem živimo, ni samo čas razdiranja, temveč tudi čas gradjenja bodočnosti. Dom pa, ki ni postavljen iz ljubezni, nima bodočnosti; ljubezen je temelj, ki ne pusti, da bi gradbo prevrgli viharji. Torej tudi v tem času nam je treba mnogo ljubezni. Iz zgodovine je črpamo lahko mnogo, mnogo.

Zato: — odprimo knjigo zgodovine!

Ko sem v zadnjem času prelistaval mnoge zgodovine Jugoslovancov, sem našel v njih na popise tolikih junastev, tolikih velikih dejanj, na toliko junakov in junakinj, da se odpre človeku pri študiranju vsega tega morja velikih dejanj, iz katerega bi lahko naši umetniki — pesniki, romanopisci, glasbeniki, slikarji in kiparji — črpali neizmernih zakladov, s katerimi bi obogatili našo umetnost — našo jugoslovansko umetnost.

O tem kdaj prihodnjič.

Za danes: Pozdrav prvi številki »Mladosti«, ki izide v desetem letu, odkar je bila ustanovljena Zveza Orlov!

Srčen pozdrav in srečno novo leto 1917 Tebi, brat urednik, in isto vsem bratom Orlom!

KNJIGA O ŽIVLJENJU. BESEDO O NJEJ.

ANTON KOMLANEC.

Dve vrsti ljudi izgovarjata pri nas besedo življenje. Značilno, da vsaka vrsta v drugem popolnoma nasprotnem zmislu. V eno vrsto spada bedno, na izrekih in pregovorih rastoče ljudstvo, v drugo na penah praznih besed hahljajoča takozvana inteligenca, razumništvo brez razuma.

Kadar izgovarja ljudstvo besedo živeti in tisti misleči razumniki, ki jih je trpljenje oplemenitilo, mislijo, ko izgovarjajo besedo življenje, na življenja pezo. Druga vrsta ljudi pa misli na življenja slast. Ta druga vrsta ljudi ne ljubi duševnosti. Zato ji je pravo višje človeško življenje mrzko. Duševnost

upoštevajo ti ljudje le, kadar jim kdo z duhovitostjo preskrbi čutnih naslad. Slavijo le tistega, ki jim pomaga upreči človeškega duha v službo njihovim tvarnim nagonom. Ti ljudje nosijo po krivici ime inteligenca — razumništvo, ker jim razum nadomešča modna dresura. Njihova duša ni tako srečna, da bi ji dovolili kedaj kaj večno veljavnega. Svojega duha pustijo stradati. Tako blodni so, da niti ne vedo, kaj jim je, kadar začutijo v srcu grozno puščobo. Svoje bitje hranijo le s tvarnimi izdelki in njih usoda je usoda stvari, ukle njene na čas in prostor in priklenjene na izpremenljivost in minljivost. In kadar vse mine, jim ostane samo tista grozna, neizmerno neznosna puščoba, katero razložiti samim sebi se niso nikdar potrudili. Ti ljudje, tvarni in brez misli, ne bodo brali knjige o življenju in, če bodo brali, bodo zehali in ne bodo umeli nobenega izmed silnih pomenov teh misli.

Druga vrsta v trpljenju in mišljenju preizkušena, ki je okusila z dušnimi in telesnimi očmi življenja pezo in uvidela, da je življenja slast iskati drugje, ne na zemlji preizkušnje, ta vrsta bo prisluškovala veličastnim mislim, ki jih govori knjiga o življenju.

Značilno je, da misli neskončne vsebine, misli največjih mislecev ne presegajo misli našega priprostega ljudstva, dokler si jih ureja na podlagi svoje vere. In vi mnogi izmed ljudstva, kako da zapuščate to dragoceno vednost podedovanih »čast Bogu« na ljubo obleki, v kateri kdo pride iz mesta, ko bo vendar jutri od lastnega lastnika zavržena kot nerabna! Občut groze spreletuje duha, da bi kdaj celo ljudstvo utegnulo postati tako kratkomiselno, neumnomiselno.

Ko človek gleda to, bi rekel:

Ostani rajši v nadlogah, ljudstvo moje! Daj drugim kruh, ki ga pridelaš. Daj izdelke iznajdb, ki prihajajo zdaj v tvoje roke. Daj jim vse in se jim posmehuj. Zase pa obdrži samo to, kar večno ostane in kar pomeni življenje s pridevkom večno in polno. Pomni, da so te pri tem življenju ohranile nadloge. Ponavljaj, da si se ob času stoletnih krivic zavedalo, da je svetu treba pra-

vice. V obilnosti mesa in pitanju telesa bi te morebiti ne žejalo pravice. — Tvoji voditelji so ti sicer dolžni preskrbeti vsega potrebnega, da moreš rasti in se množiti na tem svetu, ti pa si, ko imaš potrebno, kupi najpotrebnejše; in o tem najpotrebnejšem govori Ušeničnikova knjiga o življenju, — o človekovi sreči v Bogu.

Potem ko razgali nezmisel življenja, pojasni z misel življenja in prevzet uvidevaš, da ta zmisel živi na poti, ki jo kaže krščanstvo.

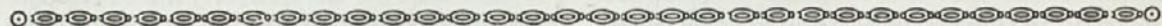
Knjiga je vredna velikih časov, zasluži biti pisana ob rojstvu novega 1000letnega dneva.

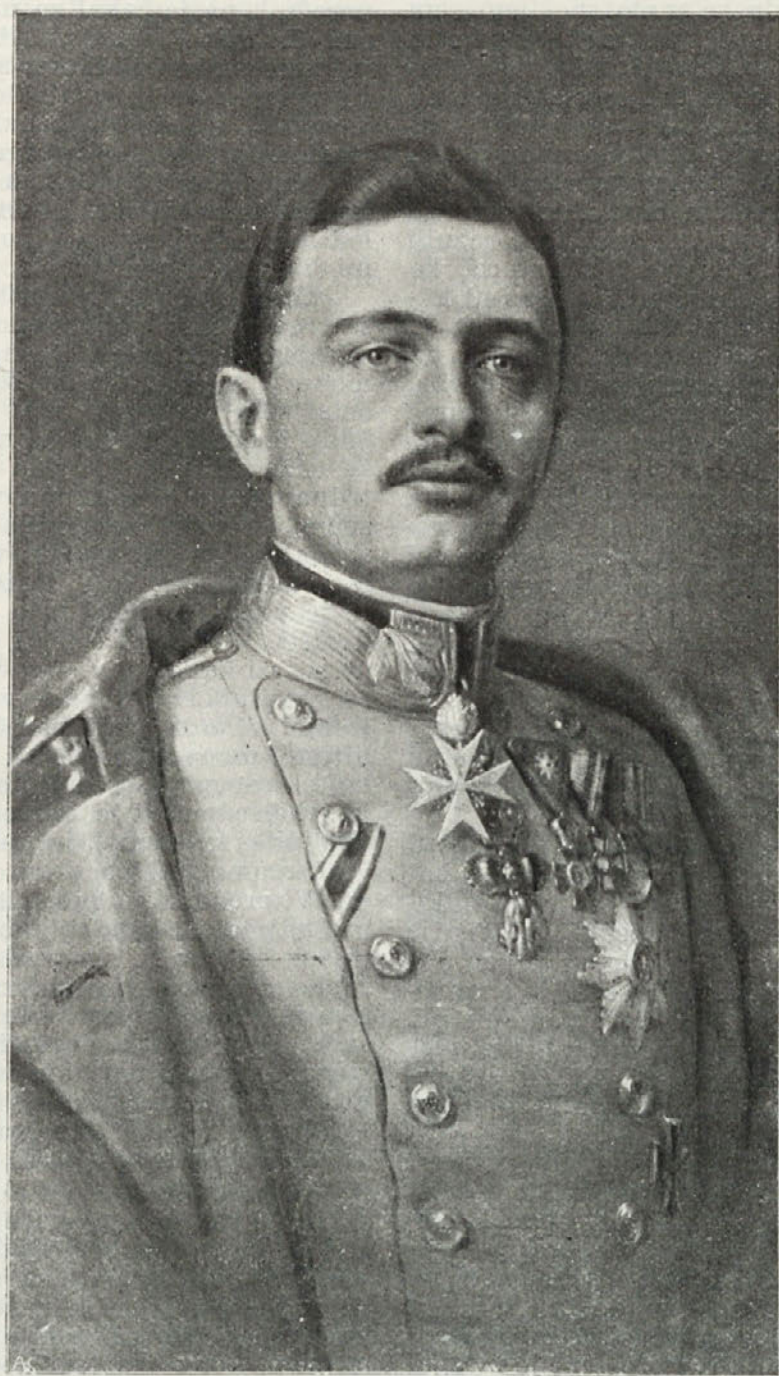
Drobna knjiga, pa koliko vsebine. Ne vem, ali razodeva bolj pridnost ali bolj miselnost. Vsako trditev dokazuje pravzaprav tri priče. Prvič je pisana tako, da stavek dokazuje stavek, eden iz drugega sledi. Drugič pusti govoriti vsako trditev drugemu znamenitemu mislecu in je na ta način cela knjiga remek-knjiga izrekov. Tretjič priča on sam, ker iz pričevanja uma in teh avtoritet stopi pred tebe njegovo prepričanje, katero mora biti, ker skriva v sebi večno usodo, prepričanje vsakega razsodnega človeka.

Knjiga je razdeljena v tri dele. Prvi del nas pelje v mračno deželo tistih, ki ne vedo kam, in nosi naslov dvom življenja. — Drugi del se še mudi v nesrečnem kraju v Gluhi lozi, toda tem je zadonelo, ko so naredili znamenje pravega spoznanja, na uho veselo oznanilo, da je rešitev. Blodniki v Gluhi loži so dospeli do božjih tal. — Ta del je naslovljen z »blagovest življenja«. — Tretji del pa pove, da je edini »zmisel življenja« k Bogu iti, ker, kdor gre k Njemu, gre v svojo popolno srečo.

Pisatelj je vzel za svojo knjigo o življenju tisti ozir, kateri veže življenje z zadnjim smotrom. Vsak se namreč trudi za tisto, kar ostane, ne za tisto, kar bo zgubil. V kolikor namreč ravna pametno.

Kdor bo bral, se bo prepričal, da knjiga zasluži odlično mesto v knjižnici, glavi in srcu. Vkljub globoki vsebini in silnemu pomenu, bo umevna vsakemu, kdor vzame najvažnejše zares.





Cesar Karel I. Prevzel vlado dne 21. novembra 1916.

PISMA ORLOV-VOJAKOV.

Ena noč izmed mnogih...

Piše Orel iz Železnikov.

Z nado, da se malo spočijem sem se vlegel na svoj prostor, utrujen in premočen po celem telesu. Odeja, katera je bila mokra kakor vse drugo na meni, naj bi me varovala pred mrazom? Malo verjetno? Toda upanje sem imel, da se vsaj malo spočijem po težkem popoldanskem trudu, ki sem ga imel z odmetavanjem snega po raznih »laufgrabnih«. Snežilo je namreč že več kakor teden dni in še vedno ni kazalo, da preneha.

Zavil sem se in pričel dremati; toplota, ki jo je povzročila mokra obleka, je povzročila novo nadležnost, namreč tista živalca, brez katere ni noben pravi vojak, se je pričela gibati, iskajoč potrebnih snovi za svoje življenje na moj račun, kar seveda ni bilo brez nemirnih posledic; kajti vršil se je na eni strani napad, na drugi obramba. Ta boj, ki se je pričel med menoj in lazičami, je meni prinesel nove muke in skrajšanje spanca, živalcam pa izgubo marsikaterega njihovih bojevnikov, ki so ga končali moji neusmiljeni prsti.

Zmučen in utrujen sem zadržal in pustil, da so lazice izvrševale svojo življenjsko nalogo.

»Auf, auf!« V spanju sem začul glas poročnika K., ki je bolj prosil kakor zapovedoval, naj gre par mož odkidat pot do njegove barake, katero je sneg tako neusmiljeno zasul, da se niti do vrat ni moglo. Vstal sem in vzel lopato. Bila sta še dva druga in smo šli. Ko sem zaprl za seboj vrata, mi je udaril v obraz veter in sneg, da sem se obrnil za hip nazaj in pritisnil roko na usta, da sem laže obdržal sapo.

Spustil sem se po prvem predoru navzdol. Tema, da bi jo rezal z nožem, pot gladka, da si vsaka dva koraka sedel na tla in pomedel kos jarka. Tipajoč z rokami in nogami sem došel na konec jarka, skozi katerega se je za silo svetilo skozi malo odprtino, katere sneg še ni zasul. Na prostem je žvižgal in divjal veter ter donašal sneg, kakor bi hotel vse zasuti in pokončati. Kapo sem si potegnil bolj na oči in se vrgel z lopato skozi odprtino. Toda vsako lopato snega, ki sem jo vrgel stran, je donesel veter zopet nazaj in zraven še enkrat toliko drugega. Videl sem, da

je zastoj ves trud in da v tem divjem boju z naravo ne opravi ničesar. Obrnil sem se nazaj. Tovariša tik za menoj, poročnik pa je čakal za nami v predoru. »Za menoj,« sem zaklical spremljevalcema in bolj ril kakor šel do zadnjega predora, ki je vodil do barake. Bil je zasut, da se še poznalo ni, kje je vhod, in ali sploh je ali ga ni.

Na celem životu sem se tresel od mraza, prsti na roki so bili trdi kakor led in v ušesa me je zeblo, kakor da bi mi jih nekdo rezal preč.

Brez misli, kakor mrtva stvar, sem se vrgel v sneg pred predorom. Pogreznil sem se in zakopal v temo, in krog mene je v prvem hipu izginilo vse in ostal sem na mestu brez sape in brez čuta. Premaknil sem se in se pogreznil še niže in pod nogami sem začutil trdna tla, bile so stopnice izrezane v snegu. Otresel sem roke in glavo od snega, pogledal nazaj in videl sem, da je svetloba naenkrat ugasnila. In ko se je vnovič zasvetilo, je stal ob meni tovariš. »Je mogoče priti skozi?« »Pride se, ali kako,« mu odgovorim. »Kje je pa poročnik?« V tistem trenutku pa se je spustil doli tudi poročnik. »Fantje hitimo, mene zebe, da mi že slabo prihaja.« »Gospod poročnik, pot je prosta,« je rekel eden, ki je bil še niže kot mi. »Pojdite za menoj in mi boste pred vrati pomagali, če so preveč zasute!«

V predoru je bilo tiho in mirno, niti najmanjše sape ni bilo čuti. Ko smo prišli do barake, posveti poročnik z žepno svetilko, baraka zasuta. Prijel sem za toporišče lopate in porinil skozi sneg, da bi preizkusil, koliko je do prostega. Zastoj, najmanjšega znamenja ni bilo nikjer, da bi dosegli svoj cilj.

Poročnik se je tresel za menoj mraza, zeblo je mene in prsti so bili kakor leseni...

Poklical sem tovariša in pričel delati... Kako sem spravljal sneg iz luknje, ne pozabim... Jaz sem svetloval poročniku, naj gre k našemu poročniku. Toda o tem ni hotel nič slišati. Delal sem, kolikor so mi dopuščale moči in mraz v premrlih udih. Naenkrat se zasveti pred menoj in oster veter mi puhne v obraz. Zlezal sem na prosto in pričel kopati do vrat, nad menoj pa je žvižgal veter svojo rezko pesem in nesel v obraz suhi sneg, da je vse škripalo na meni. Napel sem vse sile in de-

lal, da se mi je temnilo pred očmi in me oblival mrzli pot. Zaletim se s hrbtom v vrata in vrata so se vdala in jaz zagrim v baraki na tla.

Bila je noč ena izmed drugih, ena izmed tistih, ki jih ne pozabim, in mislim, da se bo gospod poročnik še dolgo spominjal, kako sva iskala v snegu barako.

Danes pa sedim v pisarni in pišem te spomine na ono trpljenje, ki sem ga prebil na X. pri Krnu.

Srčne pozdrave pošiljam vsem Slovencem, ki so tako srečni, da so lahko doma za pečjo.

Poddesetnik **Jožef Razpet.**

»Mladost« ti moja in vi padli bratje.

Skupno delo nas je združilo za najlepše vzore. Dovojevati hočemo znago božjim mislim in osvojiti cilj, od Njega določen. Zakaj bi ne bila potemtakem tudi ljubezen med nami lepša, čišča in močnejša kot med vsemi drugimi bojevniki:

Lješ v Albaniji, 11. okt. 1916.

Dragi!

Takole se mi je godilo danes:

Dopoldne mi je prinesla pošta »Mladost« št. 7. in 8. Moja volja, ki to jutro ni bila dobra, se je hipoma tako spremenila, da me je moj rač. podčastnik začudeno gledal. Naročil sem mu, da naj pride proti poldnevu k meni v stanovanje, potem pa sem šel v svojo »vilo«. (Na lepem, velikem vrtu leži in ima to prednost pred drugimi, da je »zidana«, t. j. ometana z ilovico, in ima stekleno okno, kar je posebna redkost.) Nekako skrivnostno sem odpiral »Mladost« in prečital najprvo vse naslove člankov in notic. Najprvo od začetka do konca, potem od konca do začetka. Potem šele — ko so se misli, ki jih je ponesla »Mladost« v domovino in na razna bojna polja, vrnile — potem šele sem pričel s čitanjem.

Lepa je tudi ta številka! Morda vi tam doma niti tako ne čutite njene lepote, kot mi zunaj. Br. Ant. Mrak jo v svojem pismu nagovarja kot mamico tako mило. Saj pa nam je tudi. Saj je posredovalka med nami, ki smo zunaj in med vami, ki ste doma. Posredovalka misli in čutov je med onimi, ki so v Galiciji in onimi, ki se bijejo v tirolskih gorah; med onimi, ki so na morju, in onimi, ki živijo v Srbiji in Albaniji.

Posredovalka je med onimi, ki že pri Bogu uživajo sadove dela svojih mladih let, in med onimi, ki so vsako minuto pripravljeni, da bodo morda pozvani tja pred Vsemogočnega, Vsepravičnega... V tem je njen veliki pomen v teh letih. Tega pomena se zavedamo mi zunaj tako, da sprejememo vsako nam došlo številko s podvojeno ljubeznijo — bolj kot drag nam pozdrav dragih nam od doma.

Čital sem članke in pisma in prišel sem do odstavka »Padli Orli-junaki«. Čital sem nekrolog, ki si ga napisal Antonu Cvetu. Prijatelj, brat! En sam tak življenjepis je vreden več kot deset člankov. To mora vzpodbuditi, mora navdušiti. Meni se je zgodilo tako, da so bile moje oči polne solz. Vojak sem. Pravijo, da vojak ne sme jokati. Mene pa ni sram teh solz in ni me bilo sram, ko je prišel k meni moj rač. podčastnik in videl te solze. Mislim, da se mi je pripetila nesreča, toda kako bi mu mogel povedati to, kar je čutilo moje srce. Mož je tujec, kaj ve on o naših fantih. Razumeti bi me mogel samo tak, ki je iz nas. Razumel me boš Ti. —

Pisalo se mi je, da menda Štefan iz Št. Vida zbira življenjepise padlih bratov. Reci mu, da naj le dela to. Če pridem nazaj, mu bom pomagal. Bo lepa knjiga. Knjiga junakov bo, namenjena v prvi vrsti našim mladim, našemu naraščanju — v zgled in spodbudo. Ž njo nam bo prihranjenega mnogo agitatoričnega dela, mnogo govorov in člankov. —

Popoldne — tu imamo prekrasne dni — sem jezdil k morju, vzel sem seboj »Mladost«. Tam sem bil sam. Samo morje in solnce, morje in solnce. Zopet sem odprl »Mladost« in čital to, kar sem užil dopoldne v navdušenju. Takrat, brat, pa je legla žalost v moje srce. Sram me je bilo. Zelo sram. Jaz, ki sem mnogo pisal in govoril o naših vzorih in ciljih, jaz, ki bi moral biti prvi med prvimi v zgledih in dejanjih — kako majhen, kako slab sem proti enemu samemu Antonu Cvetu, ki je samo en cvet med mnogimi cvetovi naših bratov junakov.

Sram me je bilo. Samo morje me je čulo; čulo je tudi moje sklepe. Pa Bog tam nad solncem, katerega prosim, da bi blagoslovil, kar sem obljubil Njemu, sebi in naši organizaciji danes.

Vidiš, brat, to napravi en sam pozdrav iz domovine, tak kot je naša »Mladost«.

To sem Ti povedal odkrito, da najdeš morda v tem samo malo zadoščanja za trud, delo in skrbi, ki jih imaš z »Mladostjo«.

Če Te bo to pismo dobilo, naj Ti donese mnogo mojih srčnih pozdravov! Pozdravi mi tudi brate!

Tvoj **Ivan Podlesnik.**

Mož brez solza.

Kos slike našega narodnega trpljenja podaje tole pismo br. Silvestra:

Jožefov, 20. 12. 1916.

Predragi! — Pred vsem zadovoljne praznike-božičnike! — Priložena moja fotografija v vojaški suknji, katero Ti podarim v spomin. — Ali je »Mladost«, zadnje številke, izšla? Kaj namerjaš za drugo leto? ...

Domovina! Čim dalje sem od nje, tem bolj hrepeni srce po njej, čim bolj je teptana, tem lepši oblaki se razgrinjajo čez njo, tem bolj srčno jo ljubim. Bojim se zelo, da bo naš narod prevaran v svoji iskreni želji zedinjenja...; vsaj predznaki stoje tako. — Ali mu je res usojena le Kalvarija, ne pa tudi Oljska gora? Slika...

Mož sem, vojak sem, pa sem jokal. Mož 50letnik mi je stopil pred oči, doma neki tam onokraj Soče. Njegove oči so suhe in uderte, lične kosti mu štrle ven iz obraza, život upognjen, njegove noge nimajo stopinje. Postava cela govori, da je mož onemogel vsled duševnih in telesnih težav življenja. —

Prvi dan vojske z Italijo je bil preganjan iz svoje hiše, odtrgan od zemlje, katera je preživljala družino in njega. Tava po svetu, sam ne ve, kod in kam. Še govoriti je pozabil, molči in molče govori. Govori seveda samo onemu, ki razume naše ljudstvo, ki ve in razume, kaj je trpljenje. Jaz sem ga razumel, zato sem jokal...

Mož je v moji sobi in s trudom si prizadeva izpolniti dolžnosti črnovojnika-vojaka. — Mož, krut, pregnanec. — Navadil se je levo, desno v bok, s čelom vzad in spred, tudi dvostop in obrate v njem si je zapomnil; v nemškem jeziku seveda, kako, da je njegova težka glava tudi to obdržala, se čudim jaz, ki ga razumem. Včeraj se je učil salutaranja...

Grom in strela nanj, stegniti prstov noče, ne, ne more. —

Pozabili so, da so se mu prsti upognili v boju proti najhujšemu sovražniku — lakoti. Mož je imel suho oko, a njegovo srce, kdor ga je videl, je bilo krvavo, jaz sem ga čutil, da je... zato sem jokal. Bil je sin našega naroda. —

Na žrtvenik domovine je položil svojo ubožno, a zadovoljno hišo, svojo kravico in njivo, v katero je za blagor domovine položil ves kapital svojih življenjskih sil. Ko je hotel žeti in sad obirati, ga je domovina zapodila, suhega in golega z udrtimi očmi, lačnega in bosega, po svetu — a najhujše zanj je to vrhu vsega, da ga še zaničuje. Nehvaležna domovina — — —

Kje je naša domovina? — — —

Iskreni nazdar Tvoj **Silvester.**

V katakombah.

Južno bojišče, dne 22. okt. 1916.

Predragi mi prijatelj Jakob!

Namenil sem se Ti danes napisati par vrstic, ker mi ravno čas dopušča, da boš nakratko znal, kakšno življenje imamo sedaj po teh mrzlih primorskih planinah. Omenim Ti, da to pismo pišem ob 1½2. uri ponoči v mali baraki ob mali lučici, za mizo mi je koleno, kar lahko spoznaš po pisavi, da imam vse najboljše priprave za pisanje. Pred par trenutki sem prišel iz službe — službo imamo po navadi po dve uri in kadar pride zopet vrsta name, bode treba zopet odriniti k iz kamnov napravljenemu zidu k strelnemu okencu, kjer ponosno stoji trinožna drdralka. Torej nocojšnjo noč, ko sem stal poleg drdralke, je bila precej temna — močno je pihljala mrzla sapa in povrh je še naletaval sneg. Vkljub topli opravi se prikrade sovražnik »mrz«, da te začne pošteno zebsti in zobje so pridno šklepetali — a urice Ti še precej naglo minejo, kajti zabavaš se s pokanjem, ki se čuje iz sovražne strani — poleg tega nam pa še razsvetljujejo naši in sovražniki z metalcem svetlobe, da se lahko natančno opazuje v ospredje k žični ograji, da se ne prikrade kak nepovabljen gost. Torej, kakor sem omenil, v službi mi mine čas še precej naglo, kajti misli mi romajo, — daleč preko planine in doline v domači kraj in si v spominu predstavljajo one prijetne dni, ko so se zabavali in izobraževali v našem »Društvenem taboru« — no na tak

način mi naglo mine služba. Tukaj imamo mnogo v skalo zbokanih votlin — v večih krajih se pride lahko skozi hrib — predstavljaš si, da smo kakor prvi kristjani v rimskih katakombah. — Uganeš gotovo, zakaj so nam ti rovi — namreč kadar začne »Polentar« bruhati svoje črno železo proti nam — torej v takem slučaju se naglo skrijemo v omenjene rove ter uganjamo razne šale na polentarsko jezo. Zadnje dni smo morali večkrat iskati skrivališč, kajti »Polentar« je bruhal podnevi in ponoči s tako jezo, kakor bi hotel zvernati te vedno omrzle planote, znali smo tudi predobro, kaj neki pomeni to, in bili smo imenitno pripravljeni za bolj časten sprejem — no naklestili smo ga prav pošteno, da bode pomnil.

Obenem Ti tudi omenim, kako sem zadnjič poskusil z ročno stojo pri nekem robu — pa odkrito povem, da sem postal okoren po 18mesečnem vednem bivanju v bojni črti, sicer sem pa moral takoj popustiti s svojim poskusom s telovadbo, kajti priplula je nad menoj ptica »šrapnela«, in sem se moral naglo zavarovati za skalo.

Največji prijatelj Ti je tukaj, ko te redno obiskuje kljub raznim nevarnostim, časopis, to so: »Domoljub«, »Slovenec« itd., ki se jih silno razveseliš.

Torej glavne novosti od tukaj sem Ti nakratko sporočil za enkrat — pa še drugič kaj več o tem.

Upajmo zopet na prezaželjene mirne čase, da si bomo lahko razodeli naše doživljaje, ter se zopet oprijeli za naša zapričeta društvena dela — nakar nam daj preljubi Bog in preblazena Mati Marija. Sedaj mi pa lučka ugasuje in spanec me tudi že nadleguje.

Torej lahko noč!

Sporoči moje iskrene pozdrave vsem mojim prijateljem, znancem in znankam, posebno pa Tebi želim nebroj pozdravov

Tvoj zvesti prijatelj

Anton Pečkaj.

Moralna nevarnost pri vojakih.

Piše podpredsednik krškega okrožja Orlov, Anton Marinček iz Cerkelj pri Krški vasi.

Talerhof, 12. sept. 1916.

Tvojo dopisnico sem prejel včeraj ob 6. uri popoldne. Bila je balzam za moje duševno življenje, posebno, ker je

bila prvi glas iz domovine. Pepca mi ni še nič pisala, ker ji zaradi nestalnega položaja nisem mogel poslati določnega naslova. Kar se tiče sedanjega mesta, se ne da primerjati z Admontom. Ne glede da je hrane dovolj in da je okusna, je položaj zato tukaj boljši, ker so večinoma inteligentni ljudje, kar se tudi pozna v občevanju z moštvom. Vendar pa si želim prostih dni. Ne da bi se strašil morebitnih vojaških naporov. Človeka ubija vojaško življenje. Kar sem pri vojakih, nisem slišal poštene besede, ki bi odgovarjala le dostojni družbi, kaj šele katoliškim načelom. Za svojo osebo pobijam te razvade navadno na ta način, da kategorično izjavim, da mora iti iz družbe dotična oseba ali pa grem jaz. Nekaj se vendar doseže. Najbolj žalostno pa je, da se nemoralnost javno podpira, in sicer pod plaščem, da se nekaj dobrega razlaga. Kar je mladih fantov, bo prišel komaj kateri nepokvarjen domov. Je že tako odločeno, da se med čistim darom na oltar ljubljene domovine in za cesarja primeša tudi nekoliko strupa. Vojska je. Jaz za svojo osebo ne omahujem, ravno nasprotno krepim si značaj. Vse neprilike prenašam v krščanskem duhu. Vendar pa te prosim, da se me pri sv. maši večkrat spominjaš, ker človek je človek in ne more nikoli trditi, da je varen. In ni čudno, da preide vse to v meso in kri, posebno pri mladih ljudeh, če se dan na dan splošno od vseh sliši glorijska nemoralnost. Ljudem se konečno ne zdi slabo življenje pregrešno, ampak naravnost potrebno. Podal sem Ti v kratkem sliko naslikano od duševne strani. Nekaj je pa vendar razveseljivega, da so Slovenci, čeprav ne angeli, vendar med slabimi še najboljši. Pisal sem Ti, da se nekoliko olajšam.

Srčno Te pozdravlja

Tvoj Anton.

Poslovnik.

Leš, 26. okt. 1916.

Predragi! Tvojo dopisnico z dne 17. t. m. sem danes prejel. Hvala! Upam, da si tudi Ti medtem prejel moje pismo od tu. Jaz sem tu zadovoljen; doživel sem že dokaj zanimivosti. Navzlic mnogemu delu, ki ga imam tu, si morem odtrgati na dan dve uri, da delam na našem »poslovníku«. Dobro pol ure na dan za molitev, eno uro zve-

čer za čitanje — to troje skupaj mi je med 13. urami dela odpočitek, tolažba, moč, da stojim, da gledam z zaupanjem naprej.

Delo na »poslovníku« ni lahko. Že sam načrt mi je vzel mnogo časa. V taki stvari je treba kos birokratizma itd. Vse to pa moram spraviti tako, da bodo notri samo dobre stvari od teh stvari.

Deset let bo kmalu, odkar sem pisal prvi »Poslovník«. Deset let nam je dobro služil. Medtem, in zlasti v zadnjem času, pa so narastle nove potrebe. Zato je treba zdaj na podlagi izkušenj teh desetih let nekaj, kar bo veljajo za več kot deset let. Temelji, na katerih

smo gradili teh deset let, seveda ostanejo. Spopolniti iz same forme.

In veš, kaj si želim srčno pri tem delu. Da bi prišel kmalu čas, da bi mogel na prvem občnem zboru Z. O. po vojski predložiti ta »Poslovník« bratom v odobrenje. Tisti trenotek mi bo poplačal ves trud. Da bi bilo to kmalu!

Pišesh mi, da izdaš 9—12 številke »Mladosti« skupaj. Dobro! Čemu potrebuješ klišejev — kaj hočeš pokazati. Bog vam je kaj osebnega! Par člankov v spomin na lepe čase in v spodbudo za še lepše, ki imajo priti, pa bo 10-letnica lepo praznovana.

Piši mi kaj kmalu! To pismo pa Ti naj prinese iskren, bratski pozdrav!

Tvoj — Ivan.

PADLI ORLI-JUNAKI.

† Jakob Musec.
† Jakob Rován.
† Mihael Mihevc.
† Martin Mihevc.
† Ivo Šijanec.
† Ivan Poženel.
† Ivan Kobal.
†? Anton Žigon.
†? Jakob Bogataj.

nišnici v Budimpešti na Ogrskem radi dobljenih ran, katere je enako dobil na severnem bojišču, brat Ivan Kobal je umrl v ruskem ujetništvu. Pogrešana sta dva brata: Anton Žigon in Jakob Bogataj; že od začetka svetovne vojske ni nobenega glasu od njih. Br. Jakob Maček, načelnik logaškega okrožja, je odpuščen od vojakov kot invalid radi



Jakob Musec,
četovodja.



Ivan Kobal.



Anton Kodre.
(Glej štev. 9 do 12, stran 77.)

Dolgo je že, odkar se Dol. Logaški »Orel« ni nič oglasil v našem listu »Mladosti«. Pa saj ni čudno, vsi bratje Orli so pri vojaki ter so zastopani na vseh bojiščih in hrabro branijo našo milo domovino. Dozdaj je naš telovadni odsek »Orel« izgubil sledeče brate: br. Jakob Musec, br. Jakob Rován ter brata Mihael in Martin Mihevc, ti so padli junaške smrti v boju, br. Ivo Šijanec je umrl radi bolezni pljučnice, ker se je močno prehladil na severnem bojišču, br. Ivan Poženel je umrl v bol-

ran, katere je zadobil na laškem bojišču. Preostali bratje so pa deloma na bojišču, deloma pa v ujetništvu.

V našem društvenem domu je vojaška bolnišnica, moramo čakati bolj-
ših časov.

† Jakob Musec.

Četovodja Jakob Musec je bil rojen v Dol. Logatcu leta 1890. Služil je pri 17. pešpolku ter padel junaške smrti za domovino dne 8. septembra 1914 v Galiciji.

Pokojnik je bil član dolenjelogaškega »Orla«. Kot igralec je večkrat nastopil na gledališkem odru, bil je pa tudi izvrsten pevec. Radi svoje vesele in živahne narave je bil kot izvrsten družabnik zelo priljubljen.

Ubogi domači! Jakobova smrt je zanje nepopisno bridek udarec. Toda ne le oni, ampak vsi, ki so ga poznali žalujejo za njim.

Dragi Jakob, tvojo smrt bomo maščevali, a tebi pa ohranili časten spomin.

† Ivan Kobal.

Zopet je prišla žalostna novica, da je v ruskem ujetništvu za mrzlico umrl

nam tako priljubljeni Ivan. Bil je član dolenjelogaškega »Orla«, član pevskega zbora in dramatičnega odseka ter vzgleden mladenič v 24. letu svojega življenja.

Na bojišče je odšel koj ob izbruhu svetovne vojne, v ujetništvo je prišel okolu novega leta 1915. Služil je pri 97. pešpolku; bil je priljubljen pri svojih predpostavljenih in pri svojih tovariših. Zato je globoko užalostila vest o njegovi smrti ne samo mater vdovo, brata in sestre, temveč tudi društvenike in vse, ki smo bili z njim v prijateljski zvezi.

Dragi Ivan, naj ti bo lahka tuja nasitna zemlja. Večna luč naj ti sveti!

DOPISI.

Središče na Štajerskem. — Ob petletnici telovadnega odseka Orel v Središču. Zložil priprost mladenič.

Pred petimi je leti
zasijal tukaj novi dan,
lepše solnce zasijalo
semkaj nam je čez ravan.

In to ljubo, gorko solnce
nam mladino je ogrelo;
njo za narod, za svobodo,
za ideje višje vnelo.

Mladi »Orel« tu peroti
je mogočno razprostrl;
se razvijal je in rastel,
vse zapreke je potrl.

Krila svoja razprostiral
je za naroda blaginjo;
ščitil, branil domovino
in pa vere nam svetinjo.

Orel naš povsod je stopal
navdušeno in krepko v boj;
na sovraga nikdar gledal,
le rod je branil ljubi svoj.

Bude se sladki nam spomini,
ko zremo v dobo prejšnjih let,
kako slovenski so sinovi
nakitili domovja cvet.

A leti dve sta že minuli,
odkar je Orel iskri tih —
odkar solzi se drago društvo
po bratih svojih ljubljenih.

Ob mejah naše domovine
bore junaki se krepko,
pogumni, hrabri kakor levi
med njimi naši bratje so.

Njih geslo: kri in pa življenje
za vero, dom, cesarja — vse;
in to so tudi naši vzori,
za ktere bije nam srce.

Spolniti čemo oporoko,
ki so jo bratje zapustili:
mi Orli verni čemo biti
v čast Bogu, v slavo domovini!

Le mirno spite, hrabri bratje,
ki domu dali ste vi — kri!
domovina, rod slovenski
vas slavil bode večne dni.

Za vzore vaše, cilje jasne,
borili bomo se vsikdar,
in kakor vi — še mi življenje
podamo domu na oltar.

Petletnico mi zdaj slavimo,
ko bojni je povsod vihar —
zavest pa sladka nas navdaja:
Bog z nami je povsod — Na zdar!

DROBIŽ.

Da zmaga volja nad nagoni. — Veliki državnik in predsednik republike Ekvador Garcia Moreno je šel ob hudi vročini na sprehod. S knjigo v roki, pojemajoč vsled pekočega solnca, zagleda pred seboj velikansko skalo, ki je iz stene štrleč delala naravno votlino, kamor ni prodrli niti en solnčni žarek. Moreno ne pomišlja, ampak leže takoj v hladno senco.

Toda komaj dobro ogleda svojo streho, zapazi, da se silna pečina le malo še drži stene, iz katere je molela. Prestrašen plane ter beži in se ustavi šele v precejšnji oddaljenosti od nevarne pečine. — V tem hipu pa se že tudi zave in sram ga je lastnega strahu. »Ali je to pogum za nevarnosti, ki me čakajo v življenju?« misli sam pri sebi. Vrne se in leži

celo uro pod grozečo skalo. Tako ponavlja več dni zaporedoma, da bi popolnoma zatrl v sebi občut strahu. Res se mu je posrečilo. Pozneje ni nikoli več čutil vznemirjenja vsled strahu, dasi mu je grozila mnogokrat očitno smrtna nevarnost in je tudi padel pod bodali zarotnikov.

Zmožnosti in poklic. — Dejanske razmere silijo človeka mnogokrat že v mladosti uvideti: na tej poti se boš najpopolneje mogel udeležiti v slavo božjo ter svoje in bližnjega blagor. Slavní Navarec, poznejši veliki svetnik in silni apostol Indije, Franc Ksaver je bil že v mladosti obdarovan z zmožnostmi in darovi, ki so mu pomogli pozneje skloniti toliko rodov Kristusovemu nauku. Dičila ga je močna, krepka postava, živa, ognjena nrav, visokohrepeneč duh kot nalašč ustvarjen za velika podjetja, neustrašeno in hrabro srce. Pri tem je vlekla nase njegova lepa zunanost, prikupna veselost in ljubeznivost, ki je pa hkrati studila z največjim studom vse, kar bi utegnili skaliti čistost njegove lepe duše; in njegov moški značaj je izpopolnjevala ona nezlomljiva energija volje, ki ne kloni pod nobeno nevarnostjo, premaga pa tudi najtežje.

Za slovensko krščansko berilo. — Morebiti Orlom ni znano, v kakšnih zapuščenih razmerah živijo naši bratje ogrski Slovenci. Njihov list so »Novine«, tednik, izhajajo v Crensovcih, Cserföld, Zala megye. Letna naročnina 6 kron. Vsi naročniki »Novin« dobivajo brezplačno mesečnik »Marijin list« in ob začetku leta »Kalendar Jezusovega srca«. To je vse berilo ogrskih Slovencev. Ker je ljudstvo še malo probujeno, morejo izhajati te tiskovine le, ker se jim oglašja mnogo prostovoljnih dobrotnikov. Kaj bo še postalo iz tega ljudstva, priča dar mladenič Štefana Orehovca (Novine 1917, št. 4): »Siromašen mladenič sem, ali zato vendar darujem 6 kron za naše lepo slovensko berilo; tega pobožnega berila nikdar ne zavržem.« — Drugi zgled. Mož Fujs iz Nemščaka je nehal žganje piti. Vsled tega si je prihranil pri vojaki 46 kron. Prišel je domov in poslal sta z ženo od tega denarja 20 kron Marijinemu listu, 20 kron pa samostanu sv. Družine.

Mladeniška vojaška predpriprava v Nemčiji in nedelja. — Zanimiv je odmev mladeniške vojaške predpriprave v nemškem protestantovskem taboru. Spor je nastal, ker mladi vojaški predpripravniki ne obiskujejo krščanskega nauka ob nedeljah. V seji vrhovnega sveta avgsburške veroizpovedi so se križali, potem ko je predsednik priporočil, naj duhovščina (protestantska) ne nasprotuje mladinskemu brambovstvu, dne 25. oktobra 1916 sledeči predlogi: Prvi: Mladinske vojne vaje naj ne bodo pod nobenim pogojem ob nedeljah. — Drugi: Nedeljsko dopoldne vsaj naj bo izključno za službo božjo, popoldne pa za vaje. — Tretji: Ob delavnikih naj se ne uvaja obveznih vaj, ker to škoduje kmetijstvu.

Zastopnike je združil predlog v obliki želje: Nedelja naj bo prosta, če ne vsa, vsaj dopoldne za božjo službo.

Naslednji dan je zborovalo v Bilefeldu 200 mladinskih zastopnikov. Poudarjali so, da obvezna državna mladinskega pomeni konec evangelijske cerkve in evangelijskega ljudstva. Ze zdaj da je tako: Voditelji mladih brambovcev so uradnik, učitelj, žandar. To so za mla-

deniče avtoritete. Mladeniči morajo gledati, kako te njihove avtoritete zapostavljajo verske reči svetnim. Tako je na Nemškem.

V primeri s tem moramo reči, je idealno lepo zasnovana naša orlovska organizacija in vendar svobodna. Branimo in širimo jo!

KNJIŽEVNOST.

Resnice za večnost sv. Alfonza Ligvorija so letošnji molitvenik. Vsebujejo kratka premišljevanja o namenu človekovem in poslednjih rečeh, o usmiljenju božjem in trpljenju našega Gospoda ter eno o žalostih Matere božje. — Drugo polovico napolnjuje običajni molitvenik. A. K.

Dr. Fr. Detela, Svetloba in senca. — Slovenskih večernic 70. zvezek. — Pravično je, zahtevati od lepega dela dvoje: prvič, da ugaja, in drugič, da ugaja poštenemu človeku. Povest »Svetloba in senca« vsebuje lastnosti tistih starih večernic, ki jih ljudje ne morejo več pozabiti.

Dobro in slabo stran, svetlobo in senco ljudskega življenja hoče predložiti pisatelj na leposloven način v letošnjih Večernicah. Vidna mu je, kdor bere, i svetloba i senca. Zato je s tega vidika namen dosežen.

Ljudsko življenje samo je že poezija, podobno drevju na svobodi, ki raste po zakonih svoje in po zakonih obdajajoče ga narave. Vendar v ljudskem življenju odločujejo, kakor v vsem človeškem, svetla in pa senčna človeška dela.

To življenje pozna in se trudi ga poznati Detela. Koliko bistrega opazovanja in pa samostojne, versko, moralno in družabno izobražene sodbe, na čemer sloni ta povest. Jurčičevi spisi predložujejo kožo in skorjo, Detelovi pa dušo in vrednoto slovenskega ljudstva.

Ta povest je kakor premišljeno dobro delo; in ker je življenje oseb, ljudskih ljudi, pripovedovano na zanimivo urejen način, je to dobro delo lepo. A. K.

Franc Pengov, Podobe iz narave. — Ta knjiga je letošnja novost in zanimivost. Ilustriral jo je Anton Koželj. Pengov pripoveduje tako, da se človek od teh vojakov in telovadcev, topničarjev in mesarjev, morilcev in pridigarjev v naravi komaj odtrga. Kako živahno življenje obkrožuje vsak naš korak! Pengovova knjiga pripelje pred oči pravi kino rastlinskega in živalskega življenja. Včas nam dovoli pisatelj vpogled v prelepo smotrnost narave tako, da zaslutimo veličastnega Urejevalca. Drugo leto izide drugi del. A. K.

Fr. Novak, Slovenska stenografija. Ljubljana (Katoliška bukvarna) 1916. Cena 4 K 20 vin. Tretja izdaja. I. del. — Stenografija, tesnopis, brzopis, želi pisati z isto brzino, kakor govorimo. Zato ji treba manj zamudnih pisnih znakov, kot jih ima običajna pisava. Potrebujemo jo vsi, ki hočejo govoriti ali predavati za govornikom dobesedno zapisovati. Važne debate, seje, zborovanja more le stenografija dobesedno beležiti. Ta pisava spada danes že k praktični izobrazbi. Da je Novakova stenografija prirojena slovenskemu jeziku in zato za Slovence porabna, priča njena tretja izdaja. A. K.

